

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 1 czerwca 2020 r.

BADK.DPK.133.75.2020

P10-50/20	Data wpływu petycji 14 i 15 kwietnia 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 25 maja 2020 r.

**KODEKS POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO,
PRAWO O POSTĘPOWANIU PRZED SĄDAMI
ADMINISTRACYJNYMI,
USTAWA O KOSZTACH SĄDOWYCH W SPRAWACH
CYWILNYCH**

TEMAT

ZMIANY PORZĄDKUJĄCE PRZEPISY

WNOSZĄCY PETYCJE: petycje indywidualne

Sebastian Adamowicz

PRZEDMIOT PETYCJI:

Autor petycji proponuje podjąć inicjatywę ustawodawczą, w celu zmiany ustaw:

- 1) z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego - zmiana treści
  - art. 61 § 3a w następujący sposób: „Datą wszczęcia postępowania z urzędu jest dzień podjęcia przez organ administracji publicznej pierwszej czynności skierowanej do strony.”;
  - art. 112 w następujący sposób: „Błędne pouczenie w decyzji co do prawa odwołania lub skutków zrzeczenia się odwołania albo wniesienia powództwa do sądu powszechnego lub sprzeciwu od decyzji albo skargi do sądu administracyjnego nie może szkodzić stronie, która zastosowała się do tego pouczenia.”;
- 2) z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi - zamiana art. 8 § 3 poprzez dodanie zdania trzeciego w brzmieniu: „Do Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców przepisy o prokuraturze, Rzeczniku Praw Obywatelskich i Rzeczniku Praw Dziecka stosuje się odpowiednio.”;
- 3) z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - w celu zmiany art. 113 ust. 1 i 2 poprzez nadanie brzmienia:
  - „ust. 1. Kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator, prokurator albo inny podmiot uprawniony do występowania w postępowaniu na jego prawach, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu.
  - ust. 2. Koszty nieobciążające przeciwnika sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz:
    - 1) strony, której czynność spowodowała ich powstanie;
    - 2) strony zastąpionej przez kuratora lub
    - 3) osoby, na której rzecz prokurator albo inny podmiot uprawniony do występowania w postępowaniu na jego prawach wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania.”.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Zgodnie z uzasadnieniem autora petycji, Kodeks postępowania administracyjnego nie określa daty wszczęcia postępowania z urzędu. Ponadto, błędne pouczenie o środku

zaskarżenia nie dotyczy sprzeciwu od decyzji, co jest przeoczeniem ustawodawcy. Wreszcie Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców może wszcząć i uczestniczyć w postępowaniu sądownoadministracyjnym, jednak występuje luka prawna, jako, że nie ma on uprawnień prokuratora, Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka w tym postępowaniu. Tym samym np. skarga kasacyjna wniesiona przez Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców jest objęta przymusem adwokacko-radcowskim, jako że przepisów statuujących wyjątki nie wolno interpretować rozszerzająco.

Odnośnie do zmiany art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jak wskazuje autor petycji, obecnie ustawa nie przesądza, kto powinien ponosić koszty sądowe Rzecznika Praw Obywatelskich czy Rzecznika Praw Dziecka, którzy ich nie uiszczają. Postanowienia art. 113 ust. 1 i 2 nie mogą być interpretowane rozszerzająco, toteż konieczna jest nowelizacja tych przepisów.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256) w art. 61 § 3a stanowi, że datą wszczęcia postępowania na żądanie strony wniesione drogą elektroniczną jest dzień wprowadzenia żądania do systemu teleinformatycznego organu administracji publicznej. W art. 112 przywołana ustawa wskazuje, że błędne pouczenie w decyzji co do prawa odwołania lub skutków zrzeczenia się odwołania albo wniesienia powództwa do sądu powszechnego lub skargi do sądu administracyjnego nie może szkodzić stronie, która zastosowała się do tego pouczenia.

Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2325 ze zm.) w art. 8 § 3 stanowi, że Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców może wziąć udział w każdym toczącym się postępowaniu, a także wnieść skargę, skargę kasacyjną, zażalenie oraz skargę o wznowienie postępowania, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona praw mikroprzedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 i 1495). W takim przypadku przysługują mu prawa strony.

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 785 ze zm.) w art. 113 ust. 1 wskazuje, że kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu.

Koszty nieobciążające przeciwnika sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz:

- 1) strony, której czynność spowodowała ich powstanie;
- 2) strony zastąpionej przez kuratora lub
- 3) osoby, na której rzecz prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Przepis art. 61 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego przewiduje dwa sposoby wszczęcia ogólnego postępowania administracyjnego, tj. na żądanie strony lub z urzędu. W obu przypadkach czynności skutkujące wszczęciem postępowania powinny być podjęte przez podmioty uprawnione i powinny odpowiadać określonym w przepisach wymaganiom. Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 26 lutego 2009 r., I OSK 554/08¹ niedopuszczalne jest mieszanie trybów postępowania, tj. traktowanie postępowania wszczętego na wniosek tak, jak postępowania wszczętego z urzędu.

Określenie daty wszczęcia postępowania jest doniosłe nie tylko ze względu na to, że od dnia wszczęcia postępowania rozpoczynają bieg terminy załatwiania spraw, lecz przede wszystkim ze względu na konieczność zapewnienia stronie czynnego udziału w postępowaniu już od dnia jego wszczęcia. Natomiast data wszczęcia postępowania nie jest miarodajna dla podstawy faktycznej i podstawy prawnej decyzji; decyduje o tym stan faktyczny i stan prawny sprawy, istniejące w dacie wydania decyzji².

Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego – co do zasady – nie formalizują sposobu wszczęcia postępowania z urzędu, a zatem nie przewidują orzekania o tym, że postępowanie zostaje wszczęte. W orzecznictwie przyjęto, że za datę wszczęcia postępowania administracyjnego z urzędu należy uznać dzień pierwszej czynności urzędowej dokonanej w sprawie, której postępowanie dotyczy, przez organ do tego uprawniony, działający w granicach przysługujących mu kompetencji, pod warunkiem że o czynności tej powiadomiono stronę³. Zwykle taką pierwszą czynnością urzędową, którą podejmują organy administracji publicznej, gdy zamierzają wszcząć postępowanie z urzędu, jest zawiadomienie strony lub znanych już wówczas stron o wszczęciu postępowania. Powszechnie w literaturze

¹ Wyrok NSA I OSK 554/08, LEX nr 518252.

² Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego Jaśkowska M., Wilbrandt-Gotowicz M., Wróbel A., LEX/el., 2019.

³ wyroki NSA: z 25.11.2011 r., II OSK 1679/10, LEX nr 1151992; z 8.12.1999 r., I SA/Lu 1262/98, LEX nr 40366; z 26.10.1999 r., III SA 7955/98, LEX nr 43944; postanowienie NSA z 4.03.1981 r., SA 654/81, ONSA 1981/1, poz. 15.

przyjmuje się, że wszczęcie postępowania z urzędu następuje z chwilą podjęcia pierwszej czynności procesowej w sprawie. W piśmiennictwie pozytywnie oceniany jest pogląd, zgodnie z którym przyjmuje się, że taką czynnością będzie przede wszystkim dzień zawiadomienia o wszczęciu postępowania, a w braku takiego zawiadomienia – dzień pierwszego wezwania w sprawie⁴.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 5 kwietnia 2006 r., w sprawie II GSK 28/06⁵, uznał, że pierwszą czynnością organu skierowaną do strony może być również wynik kontroli dokonanej przez osoby uprawnione do działania w imieniu organu. Podobne stanowisko prezentowane jest w orzecznictwie sądowym: „Wobec faktu, że Kodeks postępowania administracyjnego nie rozstrzyga sposobu ustalania daty wszczęcia postępowania administracyjnego z urzędu, za datę taką można uznać dzień pierwszej czynności urzędowej dokonanej w sprawie, której postępowanie dotyczy, przez organ do tego uprawniony, działający w granicach przysługujących mu kompetencji, pod warunkiem że o czynności powiadomiono stronę”⁶. Podkreślenia wymaga fakt, że wymogów tych nie spełnia uzyskanie przez stronę informacji o wszczęciu postępowania drogą nieoficjalną, czy też od innego organu⁷. W związku z tym, że kodeks nie wypowiada się co do daty wszczęcia postępowania z urzędu, jak również wobec braku formalnego aktu wszczęcia postępowania (tzn. postanowienia) za datę taką uważa się dzień pierwszej czynności procesowej, jaką podjął organ wobec strony, a więc przede wszystkim dzień zawiadomienia o wszczęciu postępowania z urzędu, a w braku takiego zawiadomienia (co jest bardzo częste) z reguły dzień pierwszego wezwania w sprawie. Pewność co do takiej daty ma istotne znaczenie m.in. dla terminów załatwiania spraw⁸.

W omawianej sprawie wskazać też należy na stanowisko prezentowane w orzecznictwie. Naczelny Sąd Administracyjny w orzeczeniu w sprawie SA 152/81, przyjął, że: „Ustalając datę wszczęcia postępowania administracyjnego z urzędu bierze się pod uwagę pierwszą czynność dokonaną przez organ administracji na zewnątrz w stosunku do strony. Korespondencja wewnętrzna pomiędzy organami administracji nie skutkuje wszczęcia postępowania administracyjnego”. Mogą jednakże zdarzyć się takie sytuacje, gdzie brakuje należytej dokumentacji umożliwiającej ustalenie daty wspomnianej wyżej pierwszej

⁴ R. Hauser, Wszczęcie..., s. 9.

⁵ Wyrok NSA z 5.04.2006 r., II GSK 28/06, LEX nr 212201.

⁶ post. NSA z dnia 4 marca 1981 r., SA 654/81, ONSA 1981, nr 1, poz. 15.

⁷ Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz. Tom I. Komentarz do art. 1-103, Łaszczyca G., Martysz C., Matan A., LEX, 2010.

⁸ Kodeks postępowania administracyjnego. Ustawa o Naczelnym Sądzie Administracyjnym. Komentarz, Z. Janowicz, Wyd.Praw.PWN, 1996.

czynności procesowej organu wobec strony. W takim przypadku zgodnie z postanowieniem NSA z dnia 22 kwietnia 1981 r. w sprawie SA 1089/81⁹: „W braku innych dowodów, za datę wszczęcia postępowania administracyjnego z urzędu można przyjąć dzień złożenia zeznań przez stronę postępowania lub świadków w sprawie będącej przedmiotem decyzji”.

Autor petycji wnosi o uregulowanie omawianej sytuacji w art. 61 § 3a Kodeksu postępowania administracyjnego i wskazanie, że datą wszczęcia postępowania z urzędu jest dzień podjęcia przez organ administracji publicznej pierwszej czynności skierowanej do strony.

W odniesieniu do postulowanej w petycji zmiany art. 112 Kodeksu postępowania administracyjnego, nawiązującej do zmian wprowadzonych nowelą z dnia 7 kwietnia 2017 r., szczególnie w zakresie nowego środka prawnego od decyzji wydawanej na podstawie art. 138 § 2, tj. sprzeciwu, należy ustalić, czy komentowane rozwiązanie ma zastosowanie również w tym przypadku.

Zgodnie z poglądami prezentowanymi w piśmiennictwie, wydaje się, że jakkolwiek treść art. 112 nie odnosi się w ogóle do sprzeciwu, jednak mając na uwadze przepis art. 64b § 1 p.p.s.a., który stanowi, że do sprzeciwu od decyzji stosuje się odpowiednio przepisy o skardze, to wynikająca z tego przepisu dla strony ochrona w zakresie realizacji prawa do sądu dotyczy też wniesienia sprzeciwu¹⁰. Przyjęto także, że skutkiem prawnym ochrony wynikającej z tegoż przepisu w sytuacji złożenia do sądu spóźnionego sprzeciwu, który wpłynął z zachowaniem terminu błędnie podanego w pouczeniu, jest obowiązek rozpatrzenia go przez sąd administracyjny bez potrzeby wnoszenia wniosku o przywrócenie terminu¹¹.

Autor petycji proponuje także zmianę art. 8 § 3 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi poprzez dodanie zadnia trzeciego, które wskazuje, że do Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców przepisy o prokuraturze stosuje się odpowiednio.

W związku z tym faktem wskazać należy, że ustawą z dnia 6 marca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 650) wprowadzono do art. 8 § 3, który uprawnia Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców do udziału w każdym toczącym się postępowaniu, a także do podejmowania czynności procesowych, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona praw mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu

⁹ Postanowienie NSA z 22 04 1981 r. w sprawie SA 1089/81ONSA 1981, z. 1, poz. 34.

¹⁰ zob. wyrok WSA w Bydgoszczy z 13.03.2018 r., II SA/Bd 936/17, LEX nr 2475984.

¹¹ Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Knysiak-Sudyka H. (red.), Cebera A., Firlus J.G., Gołęba A., Kielkowski T., Klonowski K., Romańska M., WKP, 2019.

ustawy z 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.).

Zgodnie z art. 8 § 1 i 2 p.p.s.a. prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka oraz Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców mogą wziąć udział w postępowaniu sądowoadministracyjnym, a także:

- wnieść skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego na akt lub czynność (bezczyność) organu wykonującego administrację publiczną,
- wnieść skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- wnieść skargę o wznowienie postępowania¹².

W związku z tymi zmianami, od 30 kwietnia 2018 r. organem, który stoi na straży praw mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców, w szczególności poszanowania zasady wolności działalności gospodarczej, pogłębiania zaufania przedsiębiorców do władzy publicznej, bezstronności i równego traktowania, zrównoważonego rozwoju oraz zasady uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów przedsiębiorców jest Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców. Status prawny i skala aktywności Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców w postępowaniu sądowo-administracyjnym został skomentowany w piśmiennictwie. Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców może wnosić skargi i skargi kasacyjne do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach – na prawach przysługujących prokuratorowi. Warto odnotować i to, że Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców, odmiennie niż Rzecznik Praw Obywatelskich i prokurator, nie jest uprawniony do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Rzecznikowi Małych i Średnich Przedsiębiorców przysługuje uprawnienie do wniesienia skargi (art. 50 § 1 w zw. z art. 52 § 1 i art. 53 § 1 p.p.s.a.) oraz skargi kasacyjnej (art. 173 § 2 w zw. z art. 175 § 2 i art. 177 § 1 p.p.s.a.), zażalenia (art. 194–198 p.p.s.a.), skargi o wznowienie postępowania (art. 270–285 p.p.s.a.).

W publikacji „Przystąpienie Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców do postępowania przed sądem administracyjnym” Krzysztof Zaorski wskazuje, że w związku z tym, że celem udziału Małych i Średnich Przedsiębiorców jest zapewnienie ochrony praw mikroprzedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy, aktywność tego organu należy wiązać z konkretną stroną postępowania (najczęściej stroną skarżącą zaliczaną do ww. grup przedsiębiorców)¹³. Podjęcie działań przez Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców

¹² Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, Dauter B., Kabat A., Niezgódka-Medek M., LEX/el., 2019.

¹³ Udział Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców w postępowaniu przed sądem administracyjnym, Wojciech Kowalski, LEX Navigator Postępowanie Administracyjne.

w postępowaniu sądowoadministracyjnym jest uzależnione od stwierdzenia przez Rzecznika, że wymaga tego ochrona praw mikroprzedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy.

Działanie to może polegać zarówno na wnoszeniu określonych środków zaskarżenia, takich jak skarga, skarga kasacyjna, zażalenie, skarga o wznowienie postępowania, bądź też na udziale w toczącym się postępowaniu sądowoadministracyjnym niezależnie od jego stadium. Przy ziszczeniu się wskazanej przesłanki Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców ma zatem prawną możliwość przystąpienia do postępowania sądowego przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym, jak i Naczelnym Sądem Administracyjnym. Zastrzec przy tym należy, że ocena w zakresie wystąpienia wskazanej przesłanki należy tylko i wyłącznie do Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców.

Autor petycji proponuje też zmianę w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, gdyż jak wskazuje, obecnie ustawa ta nie przesądza kto powinien ponosić koszty sądowe Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka, którzy ich nie uiszczają. W aktualnym brzmieniu art. 113 ust. 1 wskazanej ustawy obowiązuje zasada, że obciążenie przeciwnika nieuiszczonymi kosztami sądowymi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie w danej instancji dotyczy kosztów sądowych, których nie mieli obowiązku uiścić strona, kurator albo prokurator. Regulacja jest wyczerpująca i dotyczy wyłącznie rozliczenia kosztów sądowych, których nie miały obowiązku poniesienia podmioty wymienione w tym przepisie. W odniesieniu do tych podmiotów koszty sądowe (opłaty oraz wydatki) tymczasowo ponosi Skarb Państwa. Nie można objąć rozliczeniem przewidzianym w tym przepisie innych uczestników postępowania sądowego ani kosztów sądowych, które ostatecznie i wyłącznie ponosi Skarb Państwa (zob. art. 94 u.k.s.c.). Wykładnia rozszerzająca tego unormowania jest niedopuszczalna¹⁴.

Zgodnie z art. 96 ust. 1 pkt 6 ustawy, nie mają obowiązku uiszczenia kosztów sądowych prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta i Rzecznik Finansowy. Skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego może wnieść Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna podlega opłacie (art. 3 ust. 2 pkt 3), której jednak nie mają obowiązku uiścić ani Prokurator Generalny, ani Rzecznik Praw Obywatelskich czy Rzecznik Praw Dziecka (art. 96 ust. 1 pkt 6). Zgodnie z poglądami prezentowanym w piśmiennictwie, ma wówczas zastosowanie art. 113 ust. 1, co oznacza, że kosztami sądowymi, których nie miał

¹⁴ Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz, Feliga P. (red.), Uliasz M. WKP, 2019.

obowiązku uiścić Prokurator lub Rzecznik, Sąd Najwyższy w orzeczeniu kończącym postępowanie kasacyjne (np. w razie wydania orzeczenia reformatoryjnego) albo sąd powszechny w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (w razie uchylecia przez Sąd Najwyższy zaskarżonego skargą kasacyjną orzeczenia w wyniku jej uwzględnienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania) obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu¹⁵.

INFORMACJE DODATKOWE:

Zgodnie z Konstytucją dla Biznesu – na podstawie której powołano Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, do jego zadań należy:

- opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących interesów mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz zasad wykonywania działalności gospodarczej;
- pomoc w organizacji mediacji między przedsiębiorcami a administracją;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi, których celem jest ochrona praw przedsiębiorców z sektora MŚP;
- działalność edukacyjna i informacyjna w zakresie wykonywania działalności gospodarczej w Polsce, w szczególności w dziedzinie przedsiębiorczości oraz prawa gospodarczego.

OPRACOWAŁA

Joanna Maria Leśniarek

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

---

¹⁵ Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz, Gonera K., LexisNexis, 2011.